

УДК 811.111:81'37:159.955

DOI: 10.26565/2227-8877-2020-92-08

Мультимодальність концептів базових емоцій в англomовному фентезійному дискурсі А. Сапковського «Відьмак»

Шамаєва Ю. Ю.

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри методики та практики викладання іноземної мови, завідувач кафедри англійської мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

e-mail: yuliyashamayeva@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7874-5510>;

GOOGLE SCHOLAR: [https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=\[z7iQZgAAAAJ&view_op=list_works&authuser=1](https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=[z7iQZgAAAAJ&view_op=list_works&authuser=1)

RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Ulia_Shamaeva
(Харків)

Стаття є присвяченою когнітивно-дискурсивному інтерсеміотичному дослідженню мультимодального аспекту лінгвoseміотичної репрезентації концептів базових емоцій в англomовному дискурсі фентезі А. Сапковського «Відьмак». Метою роботи, об'єкт якої становлять концепти базових емоцій у культовій фентезійній картині світу А. Сапковського «Відьмак», репрезентованою засобами англійської мови, є виявлення природи та особливостей мультимодальної актуалізації вербалізованих концептів базових емоцій у дискурсі фентезі «Відьмак» методами функціонально-когнітивної парадигми з акцентуацією первинних арт-вимірів явища, що вивчається, зокрема кольорової та звукової емоонтологій як інструменту створення реальності та квазіреальності. Наукова новизна дослідження, де одиницею аналізу є мультимодальне висловлення як репрезентант концептуалізованих базових емоцій, експлікується авторським тлумаченням концепту базової емоції як мультимодального інтермедіального дискурсивного утворення, що зумовлює інтерсеміотичне розв'язання проблеми розробки моделі переходу від царини зорової та аудіальної перцепції в англomовному фентезійному дискурсі до її вербалізації як репрезентанта концептуалізованої емоції. В результаті розвідки вибудована трьохвимірна репрезентація концепту базової емоції, яка імплікує поступове ускладнення поняттєвої емоційної інформації, що кодується, як консеквентна аудіо- та лінгвокольорова об'єктивізація досвідного емоційного знання у вигляді індексальних, епідигматичних та формульних знаків; ускладнення образної інформації з фіксацією мультимодальних образів як імітаційних, тропеїчних та символічних знаків; ціннісне ускладнення лінгвокультурно-детермінованої інформації у фонових та амбівалентних знаках. Перспективою роботи є поглиблене компаративне вивчення мультимодальних аспектів емоцій у дискурсах фентезі різних лінгвокультур зі зверненням до методологічного апарату психолінгвокультурології.

Ключові слова: звук, знак, колір, концепт ЕМОЦІЯ, мультимодальність, семіотика, фентезійний дискурс.

Шамаєва Ю. Ю. Мультимодальность концептов базовых эмоций в англоязычном фэнтезийном дискурсе А. Сапковского «Ведьмак». Статья посвящена когнитивно-дискурсивному интерсемиотическому исследованию мультимодального аспекта лингвoseмиотической репрезентации концептов базовых эмоций в англоязычном дискурсе фэнтези А. Сапковского «Ведьмак». Целью работы, объектом которой являются концепты базовых эмоций в культовой фэнтезийной картине мира А. Сапковского «Ведьмак», репрезентированной средствами английского языка, есть выявление природы и особенностей мультимодальной актуализации вербализованных концептов базовых эмоций в дискурсе фэнтези «Ведьмак» методами функционально-когнитивной парадигмы с акцентуацией первичных арт-измерений исследуемого явления, в частности цветовой и звуковой эмоциональных онтологий как инструмента создания реальности и квазиреальности. Научная новизна работы, где единицей анализа является мультимодальное высказывание как репрезентант концептуализированных базовых эмоций, эксплицируется авторской интерпретацией концепта базовой эмоции как мультимодального интермедіального дискурсивного образования, что обуславливает интерсемиотическое решение проблемы разработки модели перехода из области визуальной и аудіальной перцепции в англоязычном фэнтезийном дискурсе к её вербалізації как репрезентанта концептуалізованої емоції. В результате анализа создана трехмерная репрезентация концепта базовой эмоции, которая подразумевает постепенное усложнение кодируемой понятийной эмоциональной

информации, как консеквентная аудио- и лингвоцветовая объективация опытного эмоционального знания в виде индексальных, эпидигматических и формульных знаков; усложнение образной информации с фиксацией мультимодальных образов как имитационных, тропических и символических знаков; ценностное усложнение лингвокультурно-детерминированной информации в фоновых и амбивалентных знаках. Перспективу работы составляет компаративное исследование мультимодальных аспектов эмоций в дискурсах фэнтези различных лингвокультур с обращением к методологическому аппарату психолингвокультурологии.

Ключевые слова: звук, знак, концепт ЭМОЦИЯ, мультимодальность, семиотика, фэнтезийный дискурс, цвет.

Shamaieva Iu. Iu. Multimodality of concepts of basic emotions in the English language fantasy discourse "The Witcher" by A. Sapkowski. The article focuses on researching the multimodal dimension of the linguosemiotic representation of concepts of basic emotions in the English language fantasy discourse "The Witcher" by A. Sapkowski within the cognitive-discursive intersemiotic methodological framework. The aim of the work, whose object is concepts of basic emotions in "The Witcher", is to reveal the nature and peculiarities of the multimodal actualization of verbalized concepts of basic emotions in the discourse of "The Witcher", turning to functional-cognitive paradigm methods, with an emphasis on the primary art-dimensions of the phenomenon under consideration, in particular on the color and sound emotional ontologies as a tool of creating both reality and quasi-reality. The novelty of the research, where it is a multimodal utterance as a representant of conceptualized basic emotions that constitutes the core unit of analysis, is explicated by the author's interpretation of the concept of a basic emotion as a multimodal intermedial discursive construct, which determines an intersemiotic approach to solving the issue of developing a model of transition from the domain of visual and audial perception in the English language fantasy discourse to its verbalization, representing conceptualized emotions. As a result of our analysis, a three-dimensional representation of the concept of a basic emotion has been construed. It implies a gradual complication of coded conceptual emotional information in terms of being a consequential audio- and linguocolor objectivization of experiential emotional knowledge in the format of index, epideigmatic and formulaic signs; a complication of image information with fixing multimodal images as imitational, trope and symbolic signs; an axiological complication of linguoculturally-determined information in background and ambivalent signs. The perspective of the work is an in-depth comparative research of multimodal aspects of emotions in fantasy discourses of various linguocultures from the point of view of psycholinguoculturology.

Key words: color, concept EMOTION, fantasy discourse, multimodality, semiotics, sign, sound.

1. ВСТУП

Стрімкий розвиток сучасного антропоцентричного мовознавства у дискурсивно-сеmiotичному напрямку (М. М. Болдирев, Є. В. Бондаренко, Л. І. Белехова, О. П. Воробйова, О. І. Морозова, А. М. Приходько, О. В. Тарасова, І. С. Шевченко, M. Gizman, Z. Kövecses, G. Lakoff) обумовлює тлумачення когнітивно-дискурсивної актуалізації емоцій як мовленнєво-мисленнєвої діяльності етносемантичної особистості у найширшому розмаїтті соціо- та лінгвокультурних контекстів (Н. Д. Арутюнова, В. І. Карасик, В. В. Красних, О. С. Кубрякова, М. В. Піменова, D. Schiffrin, M. Schwarz-Fresel), що забезпечується оперативними полікодовими процесами перцепції, концептуалізації та вербалізації емоцій як інтерсеміотичного конструкту [4; 8; 13; 22]. Вивчення «емоцій як функцій когніції» [16, с. 34], «первопричини, мотиву усієї людської діяльності» [16, с. 38], способів їх концептуалізації та мовного віддзеркалення з позицій функціоналізму сприяє фокусуванню уваги дослідників саме на цьому перцептивно-когнітивному феномені, що становить «невід'ємний складник онтології як індивіда-експерієнцера, так і лінгвокультурної спільноти в цілому» [3, с. 29].

Емоції у філології XXI століття формують дослідницьке ядро студій у царинах фольклористики та етнолінгвістики (Р. Кирчів, Б. Луканюк, S. Bronner, E. Parsons), лексикології (Е. Рош, Г. Корбетт) та семасіології (Н. Б. Бахіліна Ю. С. Степанов), лінгвокогнітології (Ю. А. Зацний, В.І. Карасик, G. Matthews) та

психолінгвокультурології (В.В. Красних, К. І. Мізін, В. Szumura). Дійсно, емоції, які належать до «базових доменів концептуальної картини світу», оскільки «мають своїм підґрунтям фундаментальні типи досвіду світопізнання людини» [2, с. 31] поряд з концептами ПРОСТІР, КОЛЬОР, ТОН (ЗВУКУ), ТЕМПЕРАТУРА, ТИСК, БІЛЬ, ЗАПАХ, ЧАС [1; 30] та до перцептивної бази Homo Sentiens, є однією з репрезентацій чуттєвого досвіду особистості та соціуму, що перебуває у складній інтеракції центричності та периферійності рефлексії щодо оточуючого світу. Тому й увага вчених зосереджується, крім усього, і на лінгвофілософських та естетичних характеристиках мультимодальних дискурсивних актуалізацій емоцій (Б. М. Величковський, Р. М. Фрумкіна, С. Bowerн), їхній здатності ідентифікувати культурно-специфічні виміри мовної свідомості, дозволяючи виявляти кореляції між екстра- та інтралінгвальним. Водночас, поза фокусом дослідницьких інтересів мовознавців дотепер залишається питання аналізу мультимодальності та інтерсеміотичних (ко)реляцій вербалізованих концентів емоцій як ідентифікаційної прогностичної характеристики лінгвокультурної спільноти, що укорінене у відповідному фентезі-кластері як екології концептуалізованих емоцій [5; 10; 15; 20].

Вищезазначене у сукупності з тенденцією до інтеракції між різномодусними мовленнєво-мисленнєвими онтологіями, що відбивають інтеграцію різних видів комунікації у досліджуваному дискурсі, та наразі підвищеним інтересом до концептуалізованої і

вербалізованої емоції [6; 18; 24] та до питань смислокреації в семіотично гетерогенних дискурсивних ареалах [9; 33; 35] пояснює **актуальність** нашої розвідки, яка зумовлена як значущістю антропоцентричної парадигми, у річищі якої виконана наша когнітивно-емотіологічна розвідка, так і недостатньою вивченістю творчості самого А. Сапковського – письменника-революціонера, прижиттєвого класика фентезі, автора міфологічних словників та культового фентезі «Відьмак», перекладеного на більш, ніж 25 мов, який «з явища власне літературного перетворився на явище світової масової культури» [32, с. 14].

Метою розвідки є виявлення природи та особливостей мультимодальної актуалізації вербалізованих концептів базових емоцій у дискурсі фентезі А. Сапковського «Відьмак» з фокусом на первинних культурно-детермінованих вимірах явища, що вивчається, зокрема на кольоровій та звуковій емоційних онтологіях як інструментах створення реальності, квазіреальності та ірреальності.

Мета передбачає розв'язання таких **завдань**: охарактеризувати специфіку емоційного концепту як продукту інтеракції когніції та емоції з фокусом на розробленні методики аналізу мультимодальності дискурсивної репрезентації концептів базових емоцій у фентезі А. Сапковського «Відьмак»; виявити особливості взаємодії кольору та музики як ключових способів формування мультимодальності концептуалізації базових емоцій у лінгвокультурному дискурсивному фентезійному просторі А. Сапковського «Відьмак».

Матеріалом дослідження слугують дискурсивні засоби актуалізації концептів базових емоцій (200), виокремлені методом суцільної вибірки з фентезійного циклу А. Сапковського *"The Witcher Saga"* [31], з телесеріалу Netflix *"The Witcher"* та з відеоігор про пригоди Відьмака *"The Witcher"* (2007), *"The Witcher 2: Assassins of kings"* (2011), *"The Witcher 3: Wild hunt"* (2015). Одиницею аналізу вважаємо мультимодальне висловлення як репрезентант концептуалізованих базових емоцій.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічним підґрунтям роботи є когнітивно-дискурсивний підхід, що виходить з первинності суб'єкта пізнання щодо середовища його існування (У. Матурана, Ф. Варела), інтерпретуючи концептуалізовані емоції як перцептивний смисл, що виникає у процесі інтерсуб'єктної дискурсивної взаємодії (О. В. Кравченко, О. І. Морозова, М. В. Нікітін, D. Hayter, P. Hegarty). Зазначене передбачає, поряд з загальнонауковими, використання методів когнітивної функціонально-семантичної парадигми: дефініційного (для виявлення поняттєвого смислу номінацій базових емоцій, що концептуалізуються), контекстуального аналізу, методики когнітивно-прагматичної інтерпретації (що дозволяє врахувати інференції інтерпретатора для виявлення особливостей

дискурсивної реалізації концептуалізованого кольору та музики як модальностей концептуалізованої емоції) та методики аналізу ментальних просторів Ж. Фоконьє та М. Тернера [20; 21] (для з'ясування механізмів реконструювання базових емоцій у просторі «Відьмак»), метод наративної семіотичної реконструкції [13; 34] та мультимодальний критичний дискурс-аналіз [19; 23].

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В результаті аналізу теоретичних джерел нами виявлено, що існують щонайменше три моделі взаємопроникнення онтологічного та емоційно-лінгвального світів, звідки витікає, що існує три способи організації знань про емоційні концепти. По-перше, це ситуація, коли лінгвальний світ виявляє тенденцію до адекватного опису онтологічного світу, що утворює номінативні концепти емоцій – досвідні знання про світ ззовні. По-друге, це ситуація, коли лінгвальний світ намагається переформатувати світ онтологічний згідно до своїх законів через перформативні, маніпулятивні, нейролінгвістичні стратегії та тактики, в результаті чого формуються перформативні емоційні концепти, де уособлюється ідея експерієнцера стосовно змінення світу. В таких концептах емоцій реалізується бажане, а не істинне знання комуніканта. По-третє, це ситуація, коли світ вербальний виявляється єдиною реальністю, лінгвокультурним простором фентезі-вмислу. Саме тоді йдеться про мультимодальні концепти мистецтва, якими стають у фентезі-циклі А. Сапковського «Відьмак» концепти базових емоцій. При такому підході концепт базової емоції набуває властивостей не тільки мисленнєвої, а й лінгвокультурної категорії.

Аналіз емонімів свідчить про те, що категоризація емоцій у лінгвокультурному просторі фентезі «Відьмак» є гетерогенною та такою, що становить собою когнітивний континуум [7; 8; 25], який є пов'язаним зі значущістю пріоритетів з точки зору криптокласів [3; 12]. Тут криптоклас Res Parvae виявляється пріоритетним (37%) в англійській метафоричній актуалізації таких концептів базових емоцій фентезі «Відьмак», як ANGER, SURPRISE, JOY, PLEASURE, TERROR, GRIEF, CONCERN, що є, з нашої точки зору, ще одним доказом антропоцентричності мови. Друге місце в плані репрезентативної щільності займає криптоклас Res Liquidae (12%), що може бути пояснено потужністю емоцій наповнювати (SYMPATHY, PASSION). Цікавим є той факт, що саме криптоклас Res Acutae є найпріоритетнішим для трьох первинних номінацій концептів базових емоцій, а саме концептів DISTRESS, ANXIETY, RELIEF (51%).

У сучасній семіотиці наголошується на тому, що саме матеріальність знаків є однією з їхніх фундаментальних характеристик, що викликає виникнення «однієї з найскладніших мовознавчих проблем – проблеми співвідношення знаку та значення» [1, с. 109]. Зважаючи на це, визначаючи знак як матеріальний

мультиmodalний (інтегрований у більш, ніж одну семіотичну систему) конструкт-репрезентант, а також спираючись на уні- та білатеральну семіотичні теорії [15; 17; 29], ми концентруємося на дослідженні візуальних (колеристичних) та акустичних фентезійних образів, що мультиmodalно репрезентують концептуалізовані у творі «Відьмак» базові емоції. Дійсно, візуально-акустичні смислові коди є у ньому укоріненими, і тільки їхні асоціативні зв'язки, тригером яких є емоції та їхні концепти, утворюють текстуру мультиmodalної дискурсивної актуалізації як єдність перцепції, когніції, емоції та мови.

Згідно з О. П. Воробйовою [6; 34], Т. вен Люеном та Г. Крессом [27; 28], мультиmodalність може бути експліцитною та імпліцитною, а її репрезентації можуть функціонувати у форматі конфігурацій різноманітних семіотичних модусів, зокрема, у фентезі «Відьмак», аудіального та візуального / колористичного [26]. Зазначимо, що наступний за інтенсивністю впливу після фізичного йде вплив кольору або барв [7]. І досвід нашої розвідки доводить, що емоційно-психічна сторона кольорів як виміру об'єктивності концептів базових емоцій у досліджуваному циклі дозволяє припустити, що за акцентом на певній кольоровій гамі перебувають механізми лінгвокультурних настанов естетичної оцінки кольорів, детермінованість естетики та філософії кольору його етноархетипом. Дійсно, ще у пифагорейському Тетрактисі, який був ключовим символом універсальних процесів та енергій, є теорія стосовно кольору та музики, де перші три точки репрезентують потрібний Білий Світ [25] як Главу Божественну, що містить світло та колір, а ще сім точок символізують кольори спектру та ноти музичної шкали. В. І. Шаховський [16] зазначає, що саме кольори та тони є найактивнішими силами, які генеруються Першою Причиною та встановлюють Всесвіт.

До колоритопозначень ядерної зони лексико-семантичного поля кольорів фентезі А. Сапковського «Відьмак» відносимо номінації, що виражають колір у його первісному значенні. В результаті дослідження ми дійшли висновку, що естетичне фентезійного нарративу є феноменом скоріше психологічним, бо це відчуття, які зумовлюють емерджентні базові емоції, кожна з яких мультиmodalно актуалізується у поєднанні з кольорами, репрезентованими міжкультурними асоціаціями (зелене – надія, чорне – страх, червоне – хвилювання, пристрасть). Отже, у циклі «Відьмак» символіка є синестетичним конструктом, бо почуття однієї modalності виражаються через перцептивний досвід іншої [11; 14; 28].

Дійсно, способи колоритопозначення концептів базових емоцій, метафоризованих у фентезі, доводять, що зорове сприйняття є пов'язаним зі всіма іншими органами перцепції – слухом (паралінгвістикою), ольфакцією, гаптикою, гасікою (*black frost; loud whites; sweet lady; playing golden orchestra music; the incomparable milk of wonder*).

Зупинимося на результатах розвідки щодо білого як мультиmodalного репрезентанта емоцій у циклі, оскільки саме цей колір є фундаментальним у фентезі. Виявляється, що прототипічне значення ядра колоритопозначень охоплює тільки найтипівіші вживання, які не є випадковими. Наприклад, всі концептуальні характеристики білого корелюють між собою у всьому циклі, утворюючи єдину концептуальну мережу, що репрезентує абсолютизм, оскільки це є божественним кольором, кольором чистоти, істинності, кольором як базових позитивних емоцій, так і негативних (контраст у фентезі між сліпучо білим як колір волосся Геральта, якого Старші Народи називають ім'ям Gwynbleidd, що в перекладі зі Старшої мови значить Білий Вовк, так і тьмяно-білим (відсутність кольору) як символу страху, зради, пустоти, навіть смерті. У Брокілоні Геральт відомий як Vatt'ghern, а люди, що зустрічають Геральта на вулиці, кличуть його просто Чаклуном або Біловолосим (*White Hair*) через специфічний колір волосся. Згадаємо: *They roam the land, insolent, nominating themselves the white stalkers of evil, or vanquishers of werewolves and exterminators of specters; his white dreams; He was approaching dressed in white; a white card; a white-plum tree that came to him in his memories.*

Сліпучо-білий колір як вимір мультиmodalної репрезентації базових емоцій у фентезі, що вивчається, актуалізує також перехід в інший стан. Саме тому у білому ми бачимо у циклі наречених, покійників, тих, хто знаходиться на поворотному етапі свого життєвого шляху: *We are all white here, – said Geralt, closing his eyes in burning pain; the Witcher came down like snow; white wings; Ciri actress Freya Allan has mousy, ash-blond hair*

Водночас, після ядерного опису в прототиповому значенні (а фокусні кольори, до яких у першу чергу належить білий, мають особливу когнітивно-перцептивну виокремленість, яка не залежить безпосередньо від мови, а репрезентує певні психологічні аспекти сприйняття картини світу мовною особистістю [35]) *white* – чистота, світло, сяйво, піднесеність, чесність стосовно мультиmodalного вираження концептів базових емоцій інтересу, радості, подиву, піднесеності: *Kings die, realms fall, but White Magic endures*, на периферії спостерігаємо тривожні аспекти: *his hair like pale flags; hatred and prejudice will never be eradicated. And witch hunts will never be about witches. No matter black or white ones. A scapegoat. A pale, whitish scapegoat. That's the key.* У цьому випадку доменом-донором слугує метафорична номінація *pale* – по-перше, одним зі своїх концептуальних вимірів маючи FRIGHTENED, FRUSTRATED, ILL; по-друге – викликаючи асоціації з поразкою, концептуалізуючи початок кінця.

Далі з донорського домена WHITE – PALE витікає концептуальне розгалуження НЕЖИВЕ, що інтерсеміотично репрезентує базові емоції суму, сорому, страху, провини: *A pale-silver curve of Geralt's moon; standing in the moonlight – watching over nothing.* Потім

концептуальна характеристика БЕЗЖИТТЄВІСТЬ і, водночас, АГРЕСИВНІСТЬ як концептуалізації базових емоцій гніву, відрази, навіть презирства укорінюються у вже новий профіль концепту WHITE, втілюючись у привидів, потойбічні сили: *those two were both in white; their chatter was as cool as their white gowns; their pale eyes; her skin was cool and surprisingly smooth; a pale triangular face, violet eyes and narrow, slightly contorted lips (about Yennefer)*. Отже, білий колір-донор стає наочнішим, яскравіше репрезентуючи негативні базові емоції, концептуалізація яких відбувається через колір, концепт якого серед іншого символізує концептуальну характеристику ВІДСУТНІСТЬ БАЖАНЬ, тобто не життя, а смерті: *Geralt broke into snowy ghostly laughter; Geralt notices that Ciri is developing white streaks in her hair due to all the stress and hardship she has been through; No time to waste. Winter is here; Yennefer's white face; pale magic of hers; she brushed his face with hair which smelled of chamomile; through the white cooling twilight*.

Інтерв'юваним у білий у фентезі «Відьмак» виявляється чорний колір. Репрезентуючи емоції, вони співіснують як взаємозв'язані компоненти однієї системи буття. Негативні базові емоції мультимодально концептуалізуються у циклі через концепти ПІТЬМА, ВІДЧАЙ, ЗЛОВІЩІ ПРОРОКУВАННЯ, ЧОРНИХ КРУКІВ, тощо. Водночас, через концептуалізацію п'тьми як лінгвокультурного протиставлення світлу, оскільки немає світла без п'тьми, концептуалізуються як негативні, так і позитивні базові емоції, бо вони лише у сукупності становлять людську онтологію: *Her eyes, glimpsed when her face came close to his, were huge and dark as the eyes of a water nymph; he (Geralt) uses a potion that turns his skin white and his eyes black; her hair – an abundance of black tresses*. Чорний колір у творі також виступає метафоричним емоціогенним символом лона матері [54] (*Yennefer was standing, her face and palms all soot, to be born again, from the Dark into the Light*).

Щодо аудіальної актуалізації базових емоцій, мотиви музичної природи у циклі є актуалізованими переважним чином експліцитно (<https://witcher-tv.ru/saundtrek-pervogo-sezona-seriala-vedmak-ot-netflix/>). В результаті аналізу акомпанементу та смислової навантаженості вербалізованих емоцій зроблено висновок, що відповідність між стійкими ступенями мажорного ладу та безумовними інстинктами, що породжують базові емоції, можна представити через комбінації тоніки, що репрезентує концепт ЇЖА [25; 28; 29], медіанти (концепти КОХАННЯ/СЕКС) та доміанти (концепт АГРЕСИЯ). Для мінорного ладу відповідна схема виглядає так, що мультимодально нестабільність агресивного стану переходить чи то у страх, чи то у задоволення від їжі чи подорожі.

Отже, у фентезійному просторі «Відьмак» ключова розбіжність щодо резонансного впливу стабільних ступенів мажору та мінору міститься у функціонуванні медіанти. Якщо у мажорі вплив медіанти викликає

концептуалізацію позитивних базових емоцій, то у мінорному ладу медіанта є тригером негативних (пов'язаних зі страхом) емоційних переживань. Це також доводить, що безумовні рефлексії є головною причиною емоційного досвіду. Це так звані базові емоції, аналогічні базовим кольорам (червоний, синій, зелений), з яких можна отримати інші кольори.

Водночас, нами були виявлені імпліковані аудіомотиви як мультимодальні репрезентації концептів базових емоцій, зокрема такі види імітації музичних жанрів (за О. П. Воробйовою [6; 34]), як алітерація та асонанс: *a beak of brass; not lying, just loving*; ономотопея: *she was splashing through the shallow shore waves, showing all her shimmering beauty*; імітація форм музики: *Can you hear bells singing? Oh, there's so many of them. Heaps. Oh, so many little fishes! Hundreds. So many little animals, oh my. There can't be so many anywhere else.' 'There can't,' he muttered. 'Nowhere else. This is Brokilon.' 'What?' 'Brokilon. The Last Place.' 'I don't understand.' 'No one understands. No one wants to understand*, що нагадує розгортання фуги з її багатоголоссям та повтором теми у всіх голосах.

У просторі фентезі ми спостерігаємо репрезентацію емоцій і через синестетичні звороти до об'єктивації музики через кольори як мультимодальне відображення концептів базових емоцій: *She was so sad that could hear the music of purple lightnings down there. It was a strange and hostile minor world. A world of dark blue fogs that sing their mysterious songs under navy flags...*

Підсумовуючи, фентезі А. Сапковського «Відьмак» гармонійно інтегрує різноманітні типи музичності та кольорореpräзентації у своїй тектурі, створюючи мультимодальні механізми концептуалізації та мовної репрезентації відповідних концептів базових емоцій.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, розробка та застосування комплексного когнітивно-лінгвосоціотичного підходу у вивченні мультимодальної актуалізації концептів базових емоцій в англійському дискурсі постмодерністського кластер-фентезі А. Сапковського «Відьмак» дозволяє визначити природу концептуалізованої емоції у фентезійному дискурсі як емерджентного дискурсивно розподіленого утворення. Доведено, що фентезійно концептуалізовані базові емоції є кластерами концептуальних ознак, які проявляються мультимодально із залученням кольорового (візуального) та аудіомодусів як ключових смислотрансляційних каналів.

Перспективу розвідки становить поглиблене вивчення мультимодальних та інтермедіальних аспектів емоцій у дискурсах фентезі різних лінгвокультур з удосконаленням відповідного метамовного апарату, розробкою детальніших таксономій концептів емоцій як складників категорії ЕМОЦІЇ в англійському дискурсі зі зверненням до методологічного апарату психолінгвокультурології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алефиренко Н. Ф. Современные проблемы науки о языке. Москва, 2018. 416 с.
2. Бондаренко Е. В. Матричное моделирование. Дуальность времени в англоязычной картине мира. Харьков, 2014. 304 с.
3. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика. Введение в когнитивную лингвистику. Тамбов, 2016. 236 с.
4. Борботько В. Г. Принципы формирования дискурса: от психолингвистики к лингвосинергетике. Москва, 2009. 288 с.
5. Буянова Л. Ю., Нечай Ю. П. Эмотивность и эмоциогенность языка. Механизмы +экспликации и концептуализации. Москва, 2016. 232 с.
6. Воробйова О. П. Спокушання музикою: емоційна аура музичних мотивів у художній прозі (когнітивний етюд). Світ емоцій у дзеркалі когніції: мова, текст, дискурс. 2012. С. 34–42.
7. Герговська А. Символіка кольору та її естетична функція в романі Павла Загребельного «Диво». Етнопсихолінгвістика. 2019. № 12 С. 14 6–21.
8. Жаботинская С. А. Нарративный мультимедийный концепт: алгоритм анализа. Когниция. Коммуникация. Дискурс. 2020. № 20. С. 41–61.
9. Как нарисовать портрет птицы: методология когнитивно-коммуникативного анализа языка / Е. В. Бондаренко, А. П. Мартынюк, И. Е. Фролова, И. С. Шевченко; под ред. И. С. Шевченко. Харьков, 2017. 246 с.
10. Красных В. В. Словарь и грамматика лингвокультуры: основы психолингвокультурологии. Москва, 2016. 496 с.
11. Крисанова Т. А. Актуалізація негативних емоцій в англомовному кинодискурсі: когнітивно-комунікативний і семіотичний аспекти : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04. Харків, 2020. 39 с.
12. Кубрякова Е. С. В поисках сущности языка. Когнитивные исследования. Москва, 2012. 208 с.
13. Розин В. Семиотические исследования. Москва, 2019. 256 с.
14. Фатева Н. А. Интертекст в мире текстов. Контрапункт интертекстуальности. Москва, 2015. 280 с.
15. Чертов Л. Ф. Знаковая призма. Статьи по общей и пространственной семиотике. Москва, 2014. 320 с.
16. Шаховский В. И. Лингвистическая теория эмоций. Москва, 2008. 416 с.
17. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса. Москва, 2004. 326 с.
18. Ekman P. Basic Emotions. Handbook of Cognition and Emotion / Eds. T. Dalgleish and M. Power. Sussex, UK, 1999. P. 45–60.
19. Fairclough N. Analysing Discourse. Textual Analysis for social research. London, 2015. 288 p.
20. Fauconnier G. Ten Lectures on Cognitive Construction of Meaning. Boston, 2018. 230 p.
21. Fauconnier G., Turner M. The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities. 2016, 280 p.
22. Glazer T. The Semiotics of Emotional Expression. Transactions of the Charles S. Peirce Society. 2017. 53 (2): 189. P. 198–211.
23. Izard C. The Psychology of Emotions. New York, 1991. 452 p.
24. Jorgensen M., Phillips L. Discourse Analysis as Theory and Method. London, 2012. 352 p.
25. Kauppinen-Ralsanen H., Jauffret M. Using colour semiotics to explore colour meanings. Qualitative linguistics market research. 2018. Vol. 21, № 1. P. 101–117.
26. Kövecses Z. Conceptualizing Emotions. A revised cognitive linguistic perspective. Studies in Contemporary Linguistics. 2014. № 50(1). P. 15–24.
27. Kress G., Leeuwen Th. Multimodal Discourse: the Modes and Media of Contemporary Communication. Oxford, 2001. 142 p.
28. Leeuwen Th. Van The Language of Colour: an Introduction. London, 2011. 120 p.
29. Murray J. Composing Multimodality. Multimodal Composition: a Critical Sourcebook / Ed. by C. Lutkewitte. Boston, 2015. P. 41–48.
30. Riffaterre M. Semiotics of poetry. Bloomington, 1984. 224 p.
31. Sapkowski A. The Witcher books (1-8). URL: <https://www.pdfdrive.com/the-witcher-books.html>
32. Serrano L. The Power and Promise of A. Sapkowski and His Fantasy Universe. New York, 2019. 102 p.
33. Shamaieva Iu. Iu. Multimodality of the Category EMOTIONS in Art Discourse: a Fractal Semiotics Perspective. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна . 2018. № 88. С. 49–58.
34. Vorobyova O. P. Verbal Holography in Virginia Woolf's Landscape Discourse: Modes, Fractals, Fusions. Cognition, Communication, Discourse. Series "Philology". 2010. № 1. P. 47-74.
35. Woodworth R., Marquis D. Psychology of focus colors. New York, 2016. 258 p.

REFERENCES

1. Alefirenko, N. F. (2018). *Sovremennye problemy nauki o jazyke* [Modern problems of sciences about languages]. Moskva: Nauka. (in Russian)
2. Boldyrev, N. N. (2016). *Kognitivnaja semantika. Vvedenie v kognitivnuju lingvistiku* [Cognitive semantics. Introduction into cognitive linguistics]. Tambov: Izdatel'skij dom TGU im. G. R. Derzhavina. (in Russian)
3. Bondarenko, E. V. (2014). *Matrichnoe modelirovanie. Dual'nost' vremeni v anglojazyčnoj kartine mira* [Matrix modelling. Duality of time in the English language picture of the world]. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University. (in Russian)
4. Bondarenko, E. V., Martynjuk, A. P., Frolova, I. E. and Shevchenko, I. S. (2017). *Kak narisovat' portret pticy: metodologija kognitivno-kommunikativnogo analiza jazyka* [How to draw a portrait of a bird: methodology of a cognitive-communicative analysis]. Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University. (in Russian)
5. Borbot'ko, V. G. (2009). *Principy formirovanija diskursa: ot psiholingvistiki k lingvosinergetike* [Principles of forming a discourse: from psycholinguistics to linguosynergetics]. Moskva: Knizhnyj dom "LIBROKOM". (in Russian)
6. Bujanova, L. Ju., Nечaj, Ju. P. (2016). *Jemotivnost' i jemociogennost' jazyka. Mehanizmy jeksplikacii i konceptualizacii* [Emotivity and emotiogenic potential of language. Mechanisms of explication and conceptualization]. Moskva: Flinta. (in Russian)

7. Chertov, L. F. (2014). Znakovaja prizma. Stat'i po obshej i prostranstvennoj semiotike A sign prism. Articles on general and spatial semiotics]. Moskva: Jaziki slavjanskoj kul'turi. Moskva, 2014. 320 p. (in Russian)
8. Ekman, P. (1999). Basic Emotions. Handbook of Cognition and Emotion. Sussex, UK: Dalglish and Power
9. Fairclough, N. (2015). Analysing Discourse. Textual Analysis for social research. London: Routledge
10. Fateeva, N. A. (2015). Intertekst v mire tekstov. Kontrapunkt intertekstual'nosti [Intertexts in the world of texts. a counterpoint of intertextuality]. Moskva : KomKniga. (in Russian)
11. Fauconnier, G. (2018). Ten Lectures on Cognitive Construction of Meaning. Boston: Brill
12. Fauconnier, G., and Turner, M. (2016). The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities. New York: Perseus
13. Gergov'ska, A. (2019). Sy'mvolika kol'oru ta yiyi estety`chna funkciya v romani Pavla Zagrebel'nogo «Dy`vo» [Symbols of color and their aesthetic function in the novel "Wonder" by P. Zagrebelnij]. Etnopsy`xolingvisty`ka. Ivana Franka Zhitomir National Univ., 12, p. 4–21. (in Ukrainian)
14. Glazer, T. (2017). The Semiotics of Emotional Expression. Transactions of the Charles S. Peirce Society, 53 (2): 189, p. 198–211.
15. Izard, C. (1991). The Psychology of Emotions. New York: Springer
16. Jorgensen, M., and Phillips L. (2012). Discourse Analysis as Theory and Method. London: SAGE Publications
17. Kauppinen-Ralsanen, H., and Jauffret, M. (2018). Using colour semiotics to explore colour meanings. Qualitative linguistics market research, 21 (1), p. 101–117
18. Kövecses, Z. (2014). Conceptualizing Emotions. A revised cognitive linguistic perspective. Studies in Contemporary Linguistics, 50 (1), p. 15–24
19. Krasnyh, V. V. (2016). Slovar' i grammatika lingvokul'tury: osnovy psiholingvokul'turologii. Moskva : Gnozis. (in Russian)
20. Kress, G., and Leeuwen Th. (2001). Multimodal Discourse: the Modes and Media of Contemporary Communication. Oxford: Oxford University Press
21. Krisanova, T. A. (2020). Aktualizacija negativnih emocij v anglomovnomu kinodiskursi: kognitivno-komunikativnij i semiotichnij aspekti. Avtoref. diss. doct. filol. nauk [Actualization of negative emotions in the English language cinema discourse: a cognitive-communicative and semiotic dimensions. Dr. philol. sci. diss. synopsis]. Kharkiv (in Ukrainian)
22. Kubrjakova, E. S. (2012). V poiskah sushhnosti jazyka. Kognitivnye issledovanija [In search of the essence of a language: cognitive research]. M.: Flinta. (in Russian)
23. Leeuwen, Th. (2011). The Language of Colour: an Introduction. London: Routledge
24. Murray, J. (2015). Composing Multimodality. Multimodal Composition: a Critical Sourcebook. Boston: Bedford
25. Riffatterre, M. (1984). Semiotics of poetry. Bloomington: Indiana University Press
26. Rozin, V. (2019). Semioticheskie issledovanija [Semiotic research]. M.: Humanitas. (in Russian)
27. Sapkowski, A. (1993). The Witcher books (1–8). URL: <https://www.pdfdrive.com/the-witcher-books.html>.
28. Serrano, L. (2019). The Power and Promise of A. Sapkowski and His Fantasy Universe. New York: Avon Books
29. Shahovskij, V. I. (2008). Lingvisticheskaja teorija jemocij Linguistic theory of emotions. Moskva: Gnozis. (in Russian)
30. Shamaieva, Iu. Iu. (2018). Multimodality of the Category EMOTIONS in Art Discourse: a Fractal Semiotics Perspective, Visny`k Harkivs`kogo nacional'nogo universy`tetu imeni V.N.Karazina, 88, p. 49–58.
31. Shejgal, E. I. (2004). Semiotika politicheskogo diskursa [Semiotics of political discourse]. Moskva: Gnozis. (in Russian)
32. Vorobyova, O. P. (2010). Verbal Holography in Virginia Woolf's Landscape Discourse: Modes, Fractals, Fusions. Cognition, Communication, Discourse. Series "Philology", 1, p. 47–74.
33. Vorobjova, O. P. Spokushannya muzy`koyu: emocijna aura muzy`chny`x moty`viv u xudozhnij prozi (kognity`vny`j etjud). Svit emocij u dzerkali kogniciyi: mova, tekst, dy`skurs. Tezy` dopovidej Kruglogo stolu, pry`svyachenogo yuvileyu prof. O. P. Vorobjovoyi, 27 September 2012 Kyiv [Proc. Round table dedicated to the jubilee of Prof. O. P. Vorobjova, 27 September 2012. Kyiv, p. 34–42. (in Ukrainian)
34. Woodworth, R., and Marquis, D. (2016). Psychology of focus colors. New York: Harlequin
35. Zhabotinskaja, S. A. (2020). Narrativnyj mul'timedijnyj koncept: algoritm analiza [Narrative multimodal concept: the analysis algorithm]. Kognicija. Kommunikacija. Diskurs. V. N. Karazin Kharkiv National University, 20, p. 41–61. (in Russian)

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ / INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Шамаева Юлия Юрьевна – кандидат филологических наук, доцент, доцент кафедры методики и практики преподавания английского языка, заведующая кафедрой английского языка факультета иностранных языков Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; e-mail: yuliyashamayeva@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7874-5510>; GOOGLESCHOLAR: [https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=\[z7iQZgAAAAJ&view_op=list_works&authuser=1](https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=[z7iQZgAAAAJ&view_op=list_works&authuser=1); RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Ulia_Shamaeva

Shamaieva Yuliia – PhD in Philology, Associate Professor at Foreign Language Teaching Methods and Practice Department, Head of English Language Department; of V. N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: yuliyashamayeva@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7874-5510>; GOOGLESCHOLAR: [https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=\[z7iQZgAAAAJ&view_op=list_works&authuser=1](https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=[z7iQZgAAAAJ&view_op=list_works&authuser=1); RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Ulia_Shamaeva